

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

---

**MAANDOVERZICHT**

No. **5** - 19**52**

---

121

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht No. 5 - 1952

V E R T R O U W E L I J K

I N H O U D

I	Communisme Internationaal	blz. 1
II	Activiteit van de C.P.N. en haar Hulporganisaties	" 4
III	Vakbeweging	" 10
IV	Andere Stromingen	" 17
V	Indonesië	" 20
VI	Overzicht stakingen Mei 1952	" 21

-----

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAALWERELDVREDESBEWEGING

De internationale politieke gebeurtenissen in Europa hebben de jongste weken, juist door hun negatief karakter, opnieuw aangetoond dat er nog weinig reden is voor optimisme. In overzicht 4, pagina 1 werd gesteld dat de laatste ronde in de oplossing van het Duitse probleem nog geenszins is ingeluid. De opnemng van West-Duitsland in de Europese Verdedigingsgemeenschap leek op het eerste gezicht een succes van het Westen, vooral van Amerika, behaald op het Russische blok. De inmiddels ingetreden verdraging bij de ratificatie van de Conventie van Bonn etc. maakt het onmiskenbaar duidelijk hoever de gewichtigste kwesties inzake de opbouw van een onafhankelijk Europa nog verwijderd zijn van de oplossing. Het communisme blijft profiteren van de politieke verdeeldheid der Westerse partners en weet met zijn techniek van "koude oorlog" mede de psychologische tegenstellingen in het kamp van zijn tegenstanders te verscherpen. Vooral de aarzelingen van Frankrijk en Duitsland moeten Moskou bijzonder welkom zijn.

De wereldvredezbeweging, waarvan het Kremlin zich kan bedienen, ontwikkelt belangrijke activiteit. De Wereldvredestraad, die zo goed en zo kwaad als het gaat de partij-politieke communistische klippen tracht te omzeilen, blijft niettemin bij zijn optreden gebonden aan de koerszwenkingen van Moskou. In het voorgaande overzicht dzz. werd daarop wederom de aandacht gevestigd, voorzover de wereldvredezbeweging zich onverholen op het standpunt plaatst, dat de agressie in de vorm van een herlevend "fascisme" en een "bacteriologische oorlogvoering" uitsluitend wordt verweten aan de toonaangevende leiders van het Westen. Deze soort beschuldigingen zullen, naar het zich laat aanzien, in de naaste toekomst verder worden gelanceerd. De speciale zitting van de Wereldvredestraad van 1 tot 5 Juli in Berlijn zal in de huidige situatie weinig verandering ten goede kunnen brengen. In hoofdstuk II van dit overzicht wordt er aan herinnerd dat ditmaal de vreedzame oplossing van het Duitse en het Japanse vraagstuk als punt I op de agenda is geplaatst. Hiermede is, althans formeel, de toestand van November 1950 hersteld. Maar daar blijft het dan ook bij, want er is tevens een groot verschil tussen het standpunt van November 1950 en de te verwachten beslissingen van Juli 1952. Het Wereldvredecongres van Warschau, in de herfst van 1950 belegd, stelde de Duitse kwestie op de voorgrond en wilde evenals de voor Juli a.s. geconvoceerde bijzondere zitting van de Wereldvredestraad een oplossing van de problemen trachten te bereiken om een ontspanning in de internationale verhoudingen mogelijk te maken. Het verschil in uitgangspunt toen en nu is echter markant. In November 1950 riep het Wereldvredecongres op tot actie tegen de Duitse herbewapening "in welke vorm ook". Nu wordt het probleem-Duitsland geheel geplaatst in het beeld van de Sowjet-voorstellen van Maart

1952, die beogen de beide Duitslanden te verenigen met o.m. het verlenen van de concessie tot oprichting van een Duits "nationaal leger". De zitting van de Wereldvredeesraad van Februari 1951 te Berlijn volgde deze ingrijpende verandering van tactiek toen zij besloot om de campagne tegen de Duitse herbewapening-inw welke-vorm-ook- abrupt te beëindigen en voortaan op de eerste plaats te ijveren voor het tot stand komen van een Vredespact der Grote Vijf. In het huidige stadium schijnt de Duitse kwestie, in de vorm van de Sowjet-nota van 12 Maart 1952, gekoppeld te worden aan de weder oplevende propaganda voor het sluiten van een vredespact tussen de grote mogendheden. De situatie is er in tactisch opzicht voor de leiders van de (communistische) vredesbeweging niet gemakkelijker op geworden. Het resolute gebaar van verzet tegen iedere opleving van Duits militarisme is nu zinledig. In de gelederen van de vredesbeweging in Nederland bewaart men tot nu toe nog een eerbiedige afstand ten aanzien van de uitspraken der partij-politieke communistische leiders. (Zie hoofdstuk II). Terwijl Paul de Groot in de afgelopen weken verklaarde dat de oprichting van een nationaal leger in een herenigd Duitsland, zulks op grond van de gereleveerde Sowjet-nota van Maart 1952, wenselijk is, juist om de vorming van een militante fascistische weermacht in Duitsland tegen te gaan, bleef de vredesbeweging zich op dit kwetsbare punt van iedere aanbeveling terzake onthouden. Mogelijk, maar niet waarschijnlijk, wordt die aarzeling weggenomen door beslissingen van de Wereldvredeesraad in zijn speciale zitting van begin Juli e.k. te Berlijn.

Pers en radio van de Sowjet-Unie zetten de haatcampagne tegen het Westen voort. Hieraan nemen alle bevolkingsgroepen deel, zulks in tegenstelling met de verklaringen van de Nederlandse vredespropagandist ds Hugo van Dalen, die onlangs deelnam aan het Inter-religieuze Vredescongres te Moskou. (Zie hoofdstuk II, Mantel- en nevenorganisaties, punt 4). Het periodiek "Ost-Probleme" dd. 28 Juni 1952 meldt dat ook hoge communistische kerkvorsten instemmen met het haatgezag tegen de niet-communistische buitenwacht. Op "de laatste zitting van de Wereldvredeesraad" besteeg, aldus dit periodiek, ook de Metropoliet van Moskou het podium, waarbij hij in zijn vredesrede gewaagde van de "beestachtige Amerikanen, deze barbaren van de nieuwe tijd, dit grijnslachend verdorven gebroed".

In hoofdstuk III van dit overzicht wordt vermeld, dat enige EVC-functionarissen begin Juni vertrokken naar Wenen teneinde deel te nemen aan een bespreking van het W.V.V. Radio-Moskou heeft op 16 Juni j.l. in een Engelse uitzending meegedeeld dat in deze zitting van het Uitvoerend Bureau van het Wereldvakverbond een oproep werd gericht tot de werkende bevolking van alle landen om de rechtvaardige strijd te steunen van de volkeren van Duitsland en Japan voor hun onafhankelijkheid, voor vrijheid en democratie. Daarin wordt gewezen

op het gevaar van de misdadige samenzwering der oorlogstokers, die trachten de verdeling van Duitsland te handhaven en het Duitse fascisme en het Japanse militarisme te doen herleven teneinde de volkeren in een nieuw bloedbad te storten. Het W.V.V. richt zich tegen de ratificatie van desbetreffende verdragen. In een andere resolutie wordt aangedrongen op de vorming van een eensgezind front op de dag van de actieve internationale solidariteit met het heldhaftige Koreaanse volk (25 Juni).

#### DE COMMUNISTISCHE PROPAGANDA

In het hier volgende hoofdstuk II wordt een korte beschouwing gewijd aan de agitatorische waarde van de partijpers ter ondersteuning van de communistische belangen. Ook het dagblad De Waarheid en andere organen der CPN stellen hun berichtgeving in dienst van de psychologische oorlogvoering. Het Franse dagblad Le Monde (neutralistisch) plaatste onlangs van een medewerker een serie gedegen artikelen, die zich met dit gewichtige facet van de communistische activiteit bezighoudt. Wat daarin over "het kruisvuur der propaganda in Frankrijk" wordt medegedeeld, verschaft ook in algemene zin een goede kijk op de wijze waarop de communisten zich hierbij van hun taak kwijten. Het openingsartikel van bedoelde publicaties (Le Monde 12-6-52) stelt vast dat de communistische wereldbeschouwelijke arbeid op drie zuilen rust:

1. De propaganda is totaal en werkt van hoog tot laag op de maatschappelijke ladder en in alle geledingen van de menselijke activiteit.
2. De hierbij gebruikte middelen worden alle beoordeeld naar hun doeltreffendheid. De daarbij toegepaste logica, ontdaan van het "wetenschappelijk" vernislaagje, bevestigt, dat waar is, wat het communisme dient.
3. In naam van een ideaal is de communistische propaganda instrument van de strategie der Sowjet-Unie.

De ideologische beweeglijkheid der communistische propaganda steunt op doeltreffende beginselen. Het communisme moet zich als drager van een universele boodschap op een zo eenvoudig mogelijke manier tot de massa richten. Men gaat uit van een concrete gebeurtenis, die de gevoelens van het volk raakt, bijv. afschuw van de oorlog, anti-Duits ressentiment, stijging van prijzen, staking e.d. Men interpreteert deze feiten naar marxistische normen door ze te verbinden met grote zaken zoals de "fascistische" politiek der regering, de Amerikaanse bezetting van West-Europa, het kapitalisme etc. Een andere methode, van algemener opzet, is het voortdurend exploiteren van het menselijk verlangen naar vrede, rechtvaardigheid, gelijkheid en vrijheid. Het effect van deze propaganda wordt vergroot wanneer leuzen worden verbreid die zich meer richten tot het instinct en het sentiment (woede, hoop), dan tot de rede. De problemen worden "in serie" voorgezet, echter nooit

VERTROUWELIJK

alle tegelijk. Zo volgen de campagnes elkander op: tegen de atoombom - tegen de Duitse herbewapening - vóór het pact van Vijf - tegen de bacteriologische oorlog. De acties worden zoveel doenlijk afgestemd op de juiste tijd en omstandigheden.

Van deze elementen, die geenszins nieuw en volledig zijn, maakt de agitatie-propaganda der communisten ook in Nederland gebruik. Enkele voorbeelden daarvan worden in hoofdstuk II genoemd.

-----

HOOFDSTUK II - ACTIVITEIT VAN DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIES.

De sociaal-economische spanningen, die volgens de communisten zo onheilspellend oplopen, waren ook nu weer het hoofdmotief van hun propaganda voor een verenigd verzet der "gedupeerden". De krokodillentranen, gestort om tegenspoeden die de werkers teisteren, dienen de massa ervan te overtuigen; dat alleen "nationale" politiek nog uitkomst kan brengen. Paul de Groot en zijn medewerkers verstaan hieronder blijkbaar een politiek in de sfeer van "het vredelievende communisme contra de oorlogszuchtige Amerikaanse bezetters van ons land en hun Nederlandse trawanten". Elke gebeurtenis althans wordt in dit vlak gebracht.

Politieke activiteit in de bedrijven.

Gelet op het bovenstaande is het begrijpelijk, dat de C.P.N. hernieuwde aandacht ging schenken aan het - in Nederland tot dusverre slecht vlottende - zgn. bedrijfswerk. Hieronder wordt verstaan de formatie van partij-afdelingen in de bedrijven met de daaruit voortvloeiende politieke activiteit. Dit brengt echter geen wijziging mede in de bekende tactiek om het werk van de partij en dat van de vakbeweging in de bedrijven strikt gescheiden te houden. Recente uitspraken laten hierover geen twijfel bestaan. De partij, zo heet het in het Kominformorgaan, moet aan iedere proletariër praktisch laten zien, dat zij de leidster en organisatrice is van de arbeidersklasse. Daarom is het nodig, aldus dit blad, dat de partij in ieder bedrijf vaste voet krijgt, echter zonder haar activiteit met die van de vakbond te vermengen.

Belangrijk is in dit verband het feit, dat de man die sinds jaar en dag bemoeienis heeft met het C.P.N.-bedrijfswerk, de partijbestuurder J.F. REUTER, onlangs werd geplaatst op een voornamelijk E.V.C.-post. Hij werd benoemd tot algemeen-secretaris van de Plaatselijke Raad der E.V.C. te Amsterdam. Afgewacht dient te worden welke resultaten deze combinatie van functies in de praktijk zal opleveren.

Met Reuter als no. 6 op de kandidatenlijst voor de verkiezingen verwacht de Partij in de nieuwe Tweede Kamer de beschikking te krijgen over een fractiegenoot, die in staat

VERTROUWELIJK

is de behandeling van de op het terrein der vakbeweging aan de orde komende kwesties met kennis van zaken ter hand te nemen (zie ook hoofdstuk III).

De verkiezingscampagne.

Toch blijkbaar niet gerust over het vermogen van de communistische vangarmen, verscheen in het laatste stadium van de (vrij tam verlopende) verkiezingscampagne nog een tegen de Socialistische Unie gerichte brochure waarin het wordt voorgesteld, dat deze partij slechts aan de verkiezingen deelneemt teneinde de stemmentrek naar de communistische kandidaten te bemoeilijken.

De zevenstemmers-actie van "De Groene Amsterdammer" (zie vorig overzicht hoofdstuk IV) is door het dagelijks bestuur van de C.P.N. om dezelfde reden van de hand gewezen. Paul de Groot heeft dit in duidelijke bewoordingen gedaan door in dit weekblad, namens de partijleiding sprekende, op de noodzaak te wijzen de vredeskrachten in Nederland rechtstreeks te bundelen in de zi. enige vredespartij, uiteraard de C.P.N.

Op zoek naar bondgenoten.

Ten dele aansluitend bij de in het vorige maandoverzicht gereleveerde pamfletten-actie, richtte de propaganda zich op de Nederlandse strijdkrachten. Een speciale correspondent van "De Waarheid" gaf in een serie artikelen zijn indrukken over de situatie in "manoeuvreland" (W.Duitsland). Nederlandse zonen, verloofden en echtgenoten, die aan de aldaar te houden legeroefeningen zullen deelnemen, zouden ernstig gevaar lopen te worden ondergedompeld in een door de Amerikanen geschapen poel van zedeloosheid.

"Politiek en Cultuur" van Juni 1952 wijdde drie bladzijden druks speciaal aan "het tractement van de subalterne officier". In deze bijdrage wordt het als een taak der partij gesteld hen, voor wie het patriottisme de bron is voor het verzet tegen de sluipende Amerikaanse bezetting, te helpen verder te gaan op de weg, die voert naar het samengaan met de communisten. Angst voor het verlies van hun positie behoeven deze "patriotten" niet te hebben, want volgens de schrijver zal een gewapende macht ook nog nodig zijn als "ons volk" de macht in handen heeft. Zulks ter bescherming van de dan gevoerde vredelievende en democratische "landpolitiek".

De Pers

Alles wat de communistische krant haar lezers dagelijks opdiend, wordt onderworpen aan de strikte belangen van de Partij en aan de noodzaak haar aanhang van instructie te dienen. De gewrongen en bewust eenzijdige weergave van nationale en internationale gebeurtenissen in woord en beeld, demonstreert de totalitaire opvatting van taak en doel der

VERTROUWELIJK

publieke voorlichting. Het optreden van een daadkrachtig proletariaat elders wordt stelselmatig ter kennis van de Nederlandse werkers gebracht. Op een dergelijk suggestieve wijze, dat daarin een aantoonbare bedoeling ligt besloten om de massa hier te lande te inspireren tot daadwerkelijk verzet tegen "oorlogsvoorbereiding".

Voorbeelden van berichtgeving van die aard: over het belemmeren van aanvoer van Amerikaans oorlogstuig; over verzet tegen vervreemding van landbouwgronden, gevorderd voor militaire doeleinden; betreffende dramatische persoonlijke demonstraties zoals het optreden van een boer, die zich voor een oefenende geallieerde tank werpt, een andere boer, die een terrein, bestemd voor de aanleg van een militair vliegveld, gaat omploegen; over een vrouw, die zich als vredespartisane laat ketenen aan een spoorbaan, waarover oorlogsmaterieel zal worden getransporteerd; voorts de reproductie van pamfletten, waarin de Duitse bevolking wordt aangespoord om de leuze "De kanonnen in het water" in praktijk te brengen, etc..

Ook uit het vorenstaande blijkt ten overvloede het belang van een eigen krant als agitatie-middel. Het is mede hierom, dat de communisten tot in den treure blijven hameren op de noodzaak om het C.P.N.-dagblad te versterken. Uit dien hoofde blijft aanhoudende observatie van de schommelingen in de oplage en van de financiële positie dan ook van groot belang.

De jongste abonné-werfactie zou (vanzelfsprekend volgens plan) op 17 Mei j.l. ca. 40% van de landelijk voor 1 Juli a.s. te winnen 8000 nieuwe lezers hebben opgeleverd. Van de tussentijdse bedankjes wordt niet gerept.

Arcor-activiteit.

De opleving van het hiervoren genoemde "bedrijfswerk" vestigt tevens opnieuw de aandacht op de berichtgeving van de "arbeiderscorrespondenten" (Arcors) aan het partijdagblad. De C.P.N. riep eind 1949, evenals dit geschiedde vóór de jongste wereldoorlog, de goedkope journalistieke hulp in van deze gelegenheidsrapporteurs. De hen terzake gegeven instructies werden reeds gereleveerd in de maandoverzichten no. 12 van 1949 en no. 1 van 1950. Sindsdien heeft "De Waarheid" min of meer regelmatig berichten en stemmingsstukjes gepubliceerd, die afkomstig heetten te zijn van deze medewerkers. In 1951 bijvoorbeeld, verschenen er een kleine 400 van dit soort berichten. Voornamelijk werd daarin critiek geleverd op al dan niet vermeende misstanden in de bedrijven. Uiteraard werd niet bekend gemaakt, welk percentage ingezonden stukjes van dit kaliber ongeschikt werd bevonden voor de openbaarheid. Evenmin kon steeds worden onderkend in hoeverre "tips" van arcors dienstig werden gemaakt aan de argumentatie van redactionele artikelen. Tenslotte mag de mogelijkheid, dat bedoeld materiaal voor eventuele subversieve doeleinden kan worden gebruikt, niet uit het oog worden verloren.

MANTEL- EN NEVENORGANISATIES.

Zorgen van de Vredesraad ....

Daar de vroegere agitatie tegen de "herbewapening van Duitsland, in welke vorm ook" niet meer up to date is moet de Vredesbeweging in Nederland - wil zij haar bruikbaarheid voor Moskou niet verliezen - mede overstag gaan. De aanpassing dient evenwel geleidelijk-aan te gebeuren. Anders dan in de partij zelf moet in dit milieu immers rekening worden gehouden met vele niet onder partijdiscipline staande sympathisanten.

De Nederlandse Vredesraad waagde het dan ook (nog) niet propaganda te maken voor de oprichting van een nationaal Duits leger, zoals voorgesteld in een Sowjet-nota van Maart 1952. Men beperkte zich er toe in het weekblad "Vrede" dd. 30.5.'52 te betogen, dat zulk een leger, toebehorend aan een verenigd, democratisch Duitsland, geen bedreiging zal betekenen voor de naburige landen. Deze opvatting werd gebaseerd op "vertrouwen in de vredeswil en de vredeskracht van het Duitse volk, dat samen met alle andere vredelievende volkeren de worsteling om zijn eenheid, om zijn en onze toekomst zal winnen, mits wij niets nalaten en alles doen om die gezamenlijke kracht onoverwinnelijk te maken".

Deze verklaring, op een achterpagina van het genoemde blad - in antwoord op vragen van adhaerenten - kwam wel rijkelijk laat. Opmerkelijk is daarbij, dat na deze eerste, aarzelende motivering wederom totale zwijgzaamheid in acht wordt genomen. (Zie ook hoofdstuk I de uitspraak terzake van Paul de Groot).

In het algemeen wordt de indruk gevestigd, dat in leidende kringen van de vredesbeweging onzekerheid heerst t.a.v. de te volgen propagandistische gedragslijn. Wellicht zal de als "bijzondere zitting" aangekondigde beraadslaging van de Wereldvredesraad, in Berlijn van 1-5 Juli a.s., te dien aanzien opheldering verschaffen. Op de agenda van deze bijeenkomst staat, met het oog op de "toenemende dreiging van oorlog", als punt één: oplossing van het Duitse en het Japanse probleem. Dan volgt de Koreaanse kwestie. De campagne ten behoeve van het Vredespact van Vijf (punt 3) lijkt naar de achtergrond te worden gedrongen (zie hiervoor ook hoofdstuk I van dit overzicht).

Het arsenaal van de vredesbeweging is overigens groot genoeg om voorlopig het contact met de massa te onderhouden, met vermindering van het aan de orde stellen van de hiervoren genoemde problemen:

1. De propaganda tegen de beweerde bacteriologische oorlogvoering in Korea wordt nog steeds niet prijsgegeven. De lezers van het blad "Vrede" worden opgewekt gelden te

VERTROUWELIJK

- storten op de girorekening van de vredesbeweging, onder vermelding "documentatie Korea", zulks om de mogelijkheid te scheppen "steeds meer belangrijk bewijsmateriaal" betreffende de bacteriologische oorlog te publiceren.
2. Een tweede onderwerp van propaganda is het door de communistische Tweede Kamer-fractie op verzoek van de Nederlandse Vredesraad ingediende "wetsontwerp ter bescherming van de Vrede". Dit ontwerp, geredigeerd door Mr B. STOKVIS, waarborgt de communisten reeds door de aanbieding alleen, nog ongeacht de uitslag der behandeling in de Kamer, een propagandistisch succesje onder hun aanhang. Blijkbaar heeft men het feit, dat door deze publicatie de (goede) relaties tussen de Nederlandse Vredesraad en de C.P.N. aan de dag treden, niet bezwaarlijk gevonden. Het bericht, dat in Frankrijk en België soortgelijke wetsontwerpen aanhangig zijn gemaakt, duidt op onderling overleg, mogelijk op het voldoen aan een "centrale" opdracht.
  3. De vredesbeweging koos, ter ondersteuning van de algemene anti-fascistische campagne der communisten, een eigen uitgangspunt. Zij kan zich bezwaarlijk begeven op partij-politiek terrein, zoals de C.P.N. doet met haar bekende agitatie tegen Romme, "Vrede en Vrijheid" etc.. Wel vermocht zij, mogelijk tegen de oorspronkelijke intenties van hen, die uit Auschwitz naar Nederland een urn met as overbrachten van daar in het nazi-concentratiekamp omgekomen slachtoffers, een herdenkingsplechtigheid te ensceneren, bedoeld als anti-fascistische manifestatie. Het zgn. "Comité Bijzetting Urn Auschwitz" droeg echter naar buiten de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de plechtigheid op Zondag 15 Juni te Amsterdam. Het défilé van 2.500 - 3.000 personen langs de urn, die in een aula was opgebaard, verliep ordelijk. De bedreiging van Paul de Groot, uitgesproken tijdens zijn jongste 1 Mei-rede, dat, mocht de burgemeester van Amsterdam "het in zijn hoofd halen" deze herdenking te verbieden, een nog klinkender antwoord zou worden gegeven dan bij de Februaristaking-herdenking van dit jaar het geval was, werd niet bewaarheid. Het Amsterdamse gemeentebestuur heeft inderdaad de demonstratieve tocht van het J.D.Meijerplein naar de Nieuwe Oosterbegraafplaats, als onderdeel van de plechtigheid aangekondigd, verboden (vide M.O. 4, blz. 7/8). Evenmin bleek dit college vertegenwoordigd tijdens het défilé langs de urn. De indruk werd verkregen, dat de partijleiding te elfder ure haar houding heeft gewijzigd. De korte verklaring van Gerben Wagenaar op pag. 3 van "De Waarheid" van 14 Juni 1952 over een "in stilte défileren" staat lijnrecht tegenover de bedoelde geharnaste taal van Paul de Groot. In "De Waarheid" is speciaal vermeld, dat aan het défilé werd deelgenomen, ook door een aantal intellectuelen, met name

VERTROUWELIJK

door de Amsterdamse hoogleraren POS, QUERIDO en WERTHEIM. Zij behoorden tot de 100 genodigden, o.w. ook leden van het Partijbestuur en de Poolse gezant. Gezien het algemeen-menselijke karakter van de politiek-misbruikte plechtigheid, zou het onjuist zijn de aanwezigheid van de vermelde professoren en enige andere politiek niet duidelijk te identificeren persoonlijkheden te interpreteren als een bijvalsbetuiging zonder meer met de communistische doelstellingen.

4. Tenslotte dient te worden vermeld, dat de voornaamste propagandist van de Vredesbeweging hier te lande, Ds W.S.H. VAN DALEN, op 30 Mei j.l. van zijn bezoek aan de Sowjet-Unie terugkeerde. Op het Interreligieuze Vredescongres te Moskou (zie M.O. 4, pag.6), werd hij onderscheiden met een kostbaar Archimandrietenkruis. Na afloop dezer conferentie mocht hij zich op diverse plaatsen in Rusland er van overtuigen, dat daar niet de communistische leer, maar de arbeid domineert. Ds van Dalen bezocht o.m. Kiev en de Kaukasus. Van het bestaan van een politie-staat had hij, volgens zijn zeggen, niets gemerkt (zie ook hoofdstuk I). De gedachtenwisseling tussen Russen en niet-Russen was volkomen vrij, doch Ds van Dalen gaf toe, dat Rusland's grenzen gesloten zijn en dat er geen persvrijheid bestaat. Anti-Westerse hetze werd door hem in Sowjet-Rusland niet opgemerkt; wel klonk voortdurend overal de vraag: "Waarom geen vrede?"  
Ds van Dalen begon onmiddellijk na zijn terugkeer een tournee om verslag van zijn bevindingen te geven.

Jeugd en Verkiezingen.

Het Pinksterfestival van het A.N.J.V. heet een groot succes te zijn geworden. Opmerkelijk is, dat het dagblad "De Waarheid" de naam van deze communistische jeugdorganisatie niet noemt. In een radio-nieuwsuitzending van het ANP kwam het communistisch karakter van dit festival niet naar voren. De festiviteiten hebben de naam gekregen van "Pinkster jeugdfestival voor de Vrede". Het diende mede als feestelijk onderdeel van de CPN-verkiezingsactie. Daarom heeft de partij zich zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering sterk doen gelden.

In het nationaal comité van voorbereiding hadden vele kandidaten van de lijst van Communisten en Partijlozen zitting, o.w. De GROOT en WAGENAAR. Laatstgenoemde sprak tijdens de slotmeeting, waarop ook vele ouderen present bleken te zijn. In heel de wereld versterkt zich volgens hem het verzet tegen oorlog en fascisme, "steekt de storm op, die de oude maatschappij zal wegvagen en ruim baan zal maken voor een nieuwe samenleving".

Om de propaganda voor de deelname te stimuleren stelde het A.N.J.V.-hoofdbestuur voor de beste werkers als prijzen

VERTROUWELIJK

beschikbaar: twintig reizen naar Oost-Duitsland van 1-15 Augustus a.s. en tien reizen naar België teneinde daar deel te nemen aan het Jeugdfestival voor de Vrede (6 Juli 1952).

De activiteit van het A.N.J.V. wordt nu gericht op de voorbereidingen voor de nationale conferentie ter verdediging van de rechten van de jeugd op 2 en 3 Augustus a.s. te Lunteren.

Communistische jongeren voor de Cultuur.

De op 14 Juni j.l. te Amsterdam gehouden conferentie "De Cultuur Bedreigd", waarvan de Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd de verborgen organisator was, heeft niet aan haar doel beantwoord. Het begeerde contact met kunstenaars en intellectuelen is kennelijk uitgebleven. Van een positieve besluitvorming was geen sprake. De redevoeringen accentueerden de materiële armoede van Nederlandse kunstenaars en de verwaarlozing van cultuurmonumenten. Slechts werd bepaald, dat het initiatiefcomité zijn werkzaamheden ook na de conferentie zal blijven voortzetten.

-----  
HOOFDSTUK III -- VAKBEWEGING.

1. DRIE EVC-BESTUURDERS NAAR WENEN.

Op 3 Juni j.l. vertrokken van Schiphol per KLM-vliegtuig naar Wenen de EVC-functionarissen Bertus BRANDSEN, Jan J. VAN WIJNGAARDEN en Maurits MEIJER, teneinde deel te nemen aan een bespreking van het WVV aldaar (functies resp. secretaris en penningmeester van het Verbondsbestuur en chef-Bureau Buitenland van de EVC).

2. BLOKZIJL tegenover BRANDSEN en REUTER.

Berend BLOKZIJL, die tot Maart 1951 een bestuursfunctie in het WVV bekleedde, bleek de bovengenoemde bijeenkomst niet bij te wonen. Op zichzelf is dit reeds van betekenis, maar er zijn meer redenen om de aandacht te vragen voor de huidige positie van de EVC-voorzitter. Zulks in verband met het rijzen van een ogenschijnlijk nieuwe ster aan het firmament van de communistische vakbeweging, met name die van Frits REUTER (zie hoofdstuk II van dit overzicht).

BLOKZIJL, voor de oorlog lid van de AJC en de SDAP, was in de eerste jaren na de bevrijding de grote man in de EVC. Hij gold als partijloos en had als handig spreker veel invloed op zijn gehoor. Zijn politieke herkomst, zijn persoonlijkheid en zijn invloed hebben veel steun gegeven aan het streven der communisten om de EVC voor te stellen als een politiek on-

VERTROUWELIJK

partijdige vakbeweging. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1946 werd BLOKZIJL als zgn. partijloze op de communistische lijst in de raad van Amsterdam gekozen. Op 17-10-'46 volgde zijn officiële en min of meer plechtige installatie als partijlid. In 1948 werd hij in zijn kwaliteit van voorzitter van het Verbondsbestuur der EVC opgenomen in het partijbestuur der CPN, een opvallend snelle politieke promotie. Het congres van het WVV benoemde hem in Juli 1949 tot één der vice-voorzitters van het Executief Bureau van het WVV. Verschillende factoren, voor een goed deel zijn persoon betreffende, hebben hem tot een intern omstreden figuur gemaakt. Hoewel hij nog steeds landelijk EVC-voorzitter is en als spreker onder de leden nog zekere populariteit bezit, blijkt zijn betekenis in het milieu van CPN-partijbestuur en EVC-Verbondsbestuur sterk verminderd. Deze daling in betekenis kwam ook tot uiting in de ontheffing uit zijn functie van vice-voorzitter van het WVV.

Het heeft er sinds geruime tijd alle schijn van, alsof BLOKZIJL zal worden verdrongen door Bertus BRANDSEN voornoemd (Zie M.O. 6-51, blz.22). Diens gezag is groter dan dat van BLOKZIJL. BRANDSEN bezit veel oudere papieren in de partij; zijn staat van dienst is langer en beter. Kort na de bevrijding reeds was hij lid van de politieke controle-commissie van het district Amsterdam der CPN. Daarnaast is hij lid van het landelijk bestuur van "Verenigd Verzet 1940-1945", lid van de Nederlandse Vredesraad en secretaris, tevens motor van het comité ter herdenking van de Februari-staking van 1941. Hij volgde BLOKZIJL in Maart 1951 op als vice-voorzitter van het WVV.

Naast BRANDSEN trekt thans de figuur van Frits REUTER de aandacht. Hij is een vooraanstaand partij-functionaris, hoewel hij op het Kerstcongres 1947 der CPN niet in het partijbestuur werd herkozen. Hij was jarenlang voorzitter van de Stichting "Bepenak", (aanvankelijk uitgeefster van De Waarheid), waarvan hij thans nog secretaris is. Hij geldt als "vakbewegingsspecialist" der Partij. Van zijn hand verschijnen regelmatig artikelen in De Waarheid en in het maandblad "Politiek en Cultuur". Hij verkreeg op de kandidatenlijst van de CPN voor de Tweede Kamer de zesde plaats, die zijn intrede in het nieuwe parlement vrijwel zeker stelde en de uitslag heeft dit bevestigd. Sedert eind April j.l. is REUTER, zoals bekend, secretaris van de Plaatselijke Raad der EVC in Amsterdam.

Met laatstgenoemde benoeming hebben partij- en EVC-bestuur mogelijk bijzondere redenen om in de eerste plaats aan de EVC-organisatie in Amsterdam speciale aandacht te schenken en derhalve REUTER te belasten met de sterk coördinerende taak in zijn nieuwe functie. Niet uitgesloten te achten is evenwel, dat REUTER's optreden als secretaris van de Plaatselijke Raad zal dienen om hem een weg te banen naar een toppositie

VERTROUWELIJK

partijdige vakbeweging. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1946 werd BLOKZIJL als zgn. partijloze op de communistische lijst in de raad van Amsterdam gekozen. Op 17-10-'46 volgde zijn officiële en min of meer plechtige installatie als partijlid. In 1948 werd hij in zijn kwaliteit van voorzitter van het Verbondsbestuur der EVC opgenomen in het partijbestuur der CPN, een opvallend snelle politieke promotie. Het congres van het WVV benoemde hem in Juli 1949 tot één der vice-voorzitters van het Executief Bureau van het WVV. Verschillende factoren, voor een goed deel zijn persoon betreffende, hebben hem tot een intern omstreden figuur gemaakt. Hoewel hij nog steeds landelijk EVC-voorzitter is en als spreker onder de leden nog zekere populariteit bezit, blijkt zijn betekenis in het milieu van CPN-partijbestuur en EVC-Verbandsbestuur sterk verminderd. Deze daling in betekenis kwam ook tot uiting in de ontheffing uit zijn functie van vice-voorzitter van het WVV.

Het heeft er sinds geruime tijd alle schijn van, alsof BLOKZIJL zal worden verdrongen door Bertus BRANDSEN voornoemd (Zie M.O. 6-51, blz.22). Diens gezag is groter dan dat van BLOKZIJL. BRANDSEN bezit veel oudere papieren in de partij; zijn staat van dienst is langer en beter. Kort na de bevrijding reeds was hij lid van de politieke controle-commissie van het district Amsterdam der CPN. Daarnaast is hij lid van het landelijk bestuur van "Verenigd Verzet 1940-1945", lid van de Nederlandse Vredesraad en secretaris, tevens motor van het comité ter herdenking van de Februari-staking van 1941. Hij volgde BLOKZIJL in Maart 1951 op als vice-voorzitter van het WVV.

Naast BRANDSEN trekt thans de figuur van Frits REUTER de aandacht. Hij is een vooraanstaand partij-functionaris, hoewel hij op het Kerstcongres 1947 der CPN niet in het partijbestuur werd herkozen. Hij was jarenlang voorzitter van de Stichting "Bepenak", (aanvankelijk uitgeefster van De Waarheid), waarvan hij thans nog secretaris is. Hij geldt als "vakbewegingsspecialist" der Partij. Van zijn hand verschijnen regelmatig artikelen in De Waarheid en in het maandblad "Politiek en Cultuur". Hij verkreeg op de kandidatenlijst van de CPN voor de Tweede Kamer de zesde plaats, die zijn intrede in het nieuwe parlement vrijwel zeker stelde en de uitslag heeft dit bevestigd. Sedert eind April j.l. is REUTER, zoals bekend, secretaris van de Plaatselijke Raad der EVC in Amsterdam.

Met laatstgenoemde benoeming hebben partij- en EVC-bestuur mogelijk bijzondere redenen om in de eerste plaats aan de EVC-organisatie in Amsterdam speciale aandacht te schenken en derhalve REUTER te belasten met de sterk coördinerende taak in zijn nieuwe functie. Niet uitgesloten te achten is evenwel, dat REUTER's optreden als secretaris van de Plaatselijke Raad zal dienen om hem een weg te banen naar een topositie

VERTROUWELIJK

in de EVC. Mocht dit gebeuren dan zou het zelfs aannemelijk lijken, dat REUTER naast BRANDSEN zal komen te staan en dat één van beiden voorzitter wordt - in de plaats van BLOKZIJL - en de ander secretaris zal worden of blijven, hoewel men tevens rekening zal moeten houden met de omstandigheid, dat BLOKZIJL in zijn kwaliteit van demagogisch redenaar niet zo gemakkelijk vervangbaar zal blijken.

Voorzover bekend had REUTER tot dusverre geen enkele functie in de EVC. Hij was voor deze organisatie de partij-figuur op de achtergrond. In October 1951 kondigde hij, hoewel geen CPN- of EVC-hoofdbestuurder zijnde, het eerst de vernieuwde eenheidstactiek aan, ruim een week voordat BLOKZIJL hierover een belangrijke rede hield. Daarbij werd aangeboden: opname van de EVC in het NVV, onder voorwaarde van "vakverenigingsdemocratie in het NVV". Aan dit fusie-aanbod werden beschouwingen gewijd in M.O. 10/1951 blz. 10-17, in verband ook met destijds verwachte CPN/EVC-tactiek voor en na de verkiezingen van 1952. Hiervan is in de sedertdien verstreken zeven maanden niet afgeweken. Nog steeds richt de EVC haar aanvallen voornamelijk op de leiding van het NVV en beoogt zij een agressievere geest te kweken onder de arbeiders - i.c. de leden van het NVV - teneinde van de NVV-leiding een meer radicaal beleid af te dwingen. Nog steeds is het verder verwijderde doel, een zo groot mogelijk deel van de arbeidende klasse geleidelijk los te maken uit zijn "verbondenheid met de reactie" en rijp te maken voor een toekomstige "volksdemocratische massabeweging".

De pogingen van de jaren 1945 en '46 tot fusie met het NVV hebben in Februari 1947 gefaald. Het fusie-aanbod van October 1951 luidde een nieuwe fase in van hetzelfde eenheidsstreven, maar nu in een agressievere vorm ten aanzien van de NVV-leiders.

Het is niet uitgesloten en het zou zelfs passen bij het meer algemeen bekende beginsel van het dienstbaar maken van het vakverbondswerk aan de politieke strijd, dat men ter bereiking van betere resultaten van dit eenheidsstreven meer verwacht door een figuur als Frits REUTER naar voren te schuiven. Dit zou dan verklaren waarom hij nu in een EVC-functie is geplaatst en men vrijwel gelijktijdig zijn verkiezing als lid van de Tweede Kamer heeft bewerkstelligd. Met zijn verkiezing voorziet de CPN tevens in een behoefte om in het parlement te beschikken over een figuur, die zich in vakbondsangelegenheden zal kunnen meten met vertegenwoordigers van de tegenpartij. Ook in de Eerste Kamer is de positie van de CPN in dit opzicht versterkt door de benoeming van Cor GEUGJES, rechterhand van de EVC-secretaris Bertus BRANDSEN.

EEN STAKINGSLES

In deze verslagperiode ontstonden twee arbeidsconflicten van meer dan plaatselijke betekenis, n.l.:

a. Vredestein.

Nadat de directie van Vredestein, de Nederlands-Amerikaanse autobandenfabriek te Enschede, de werktijd van de nachtploeg van 40 à 44 uur per week verlengde tot 47 1/3 uur per week, bij een gelijkblijvende uitbetaling van 48 uur loon, brak op 19 Mei een conflict uit. Onder leiding van een stakingscomité dat onder auspicien van de EVC stond, weigerden de arbeiders het werk te verrichten. Ook de Uniebonden en de bij deze organisaties aangesloten leden waren over de nieuwe regeling slecht te spreken. Echter werd in overleg tussen de Uniebonden en de directie een compromis gesloten. Overeengekomen werd de nieuwe werktijd op 46 uur te bepalen onder handhaving van het uitbetalen van 48 uur loon. Met ingang van 24 Mei werd het werk hervat.

b. De Haringvisserij.

De tot nu toe gebruikelijke beloning van de bemanning bestond uit een deel van de besomming met een garantieloon van f. 41.- per week. De Uniebonden stelden in Februari 1952 voor een vaste gage van f. 175.- per maand en bovendien een deel van de besomming, n.l. 1% voor grote en 1.25% voor kleine schepen. Voorts werd een aantal voorstellen gedaan om de sociale positie van de vissers te verbeteren. Na langdurige, enige malen afgebroken onderhandelingen heeft het College van Rijksbemiddelaars beslist het garantieloon te verhogen van f. 41.- tot f. 50.- per week met verbetering der sociale positie van de vissers.

Opmerkelijk is hierbij, dat de vissers, georganiseerd in de Algemene Nederlandse Bond van Zeevarenden, (aangesloten bij het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsverenigingen - ANBZ-OVB -) f. 55.- per week garantieloon eisten. De ANBZ-EVC, welke nauwelijks enige invloed onder de vissers heeft, speelde bij dit geschil geen rol.

"De Waarheid" dd. 27 Mei 1952:

Onder de titel "de lessen uit de stakingen der vissers en Vredestein-arbeiders" besprak "De Waarheid" beide conflicten.

In een ongesigneerd artikel worden een aantal conclusies getrokken uit het falen van de EVC en CPN in deze acties:

VERTROUWELIJK

1. De voorhoede had er voor moeten zorgen, dat een eigen strijdleiding van de vissers van begin af aan onder alle omstandigheden tot stand werd gebracht.
2. In Enschede was een stakingsleiding op federatieve grondslag aanwezig, bestaande uit leden van de PvdA, een communist en een katholieke arbeider. De eigen strijdleiding moet echter bestaan uit de beste, meest strijdbare en meest consequente arbeiders uit het bedrijf.
3. "De eenheid vindt niet zijn basis in het stakingscomité, doch in de actieve deelname van de arbeiders van het bedrijf in de strijd en deze eenheid zal groter en dieper zijn naarmate de leiding uit meer doelbewuste arbeiders bestaat".
4. De fout was te Enschede, dat de leiding was samengesteld uit een min of meer willekeurige verzameling van arbeiders van alle gezindten. De zwakke broeders van het stakingscomité van dit Amerikaanse bedrijf konden onder druk worden gezet door de tegenstander. Dit is door de voorhoede onderschat.
5. De toestand is niet bij voortduring aan de stakers uiteengezet; zij kregen geen werkelijke leiding. Bij onderkruiperij werd lijdelijk toegezien, hoewel de klassenstrijd nu eenmaal niet met fluwelen handschoenen kan worden gevoerd.
6. De eenheid is geen kostelijk goed terwille van de eenheid zonder meer, maar de revolutionaire eenheid betekent de voortdurende strijd voor het onttrekken van arbeiders aan de invloed van de leiders van de Uniebonden en PvdA.
7. "Op deze wijze dient over beide stakingen gediscussieerd te worden onder de betrokken arbeiders, maar ook in de partij en in de vakbeweging".

"Werkend Nederland" dd. 31 Mei:

In het 14-daags orgaan van de EVC werden beide stakingen overeenkomstig de aanwijzing van "De Waarheid" besproken.

Echter in plaats van de meer theoretisch gehouden bespiegelingen in orthodox-stalinistische stijl van het CPN-dagblad legt het EVC-periodiek de nadruk op de concrete situatie, hoewel de lessen uit "De Waarheid" getrouw toegepast worden.

De strekking van het artikel in "Werkend Nederland" is als volgt:

De vissers hebben tot driemaal toe de houding van het bestuur van de Centrale Bond van Transportarbeiders (CBT-NVV) afgekeurd. Toch gingen zij enkele uren later monstereen. De oorzaak hiervan is, dat zij zich verraden voelden. Een tweede oorzaak is het opgeden van het OVB, dat midden in de strijd andere eisen ging stellen.

De hoofdoorzaak is, dat niet gedurende de strijd een strijdleiding van de meest bewuste mensen onder de vissers gevormd werd. Zulk een GEKOZEN, of indien zulks niet mogelijk

VERTROUWELIJK

is, een GEVORMDE strijdleiding had onder alle omstandigheden tot stand moeten komen. (Zie punt 1. hiervoren - Waarheid 27 Mei.)

Over de staking bij Vredestein merkt "Werkend Nederland"

op:

"Het is niet maatstafgevend of alle bestaande politieke, godsdienstige en vakverenigingsstromingen in de strijdleiding zijn vertegenwoordigd. Wel is maatstafgevend, of het mensen zijn, die IN de staking en VOOR de staking willen vechten en niet bezwijken voor de druk van de directie en Uniebestuurders". (zie punt 2 en 3 hiervoren).

"Door de wankelmoedige elementen in de leiding werd zelfs het grootste deel der stakingsleiding met een capitulatiestemming besmet, met als gevolg, dat de staking uiteen viel". (vide punt 4)

"Er werd dan ook nagelaten om een beroep te doen op de overgrote meerderheid der stakers om hun staking te beschermen". (punt 5).

Voorlopig commentaar dezerzijds op bovengenoemde beschouwingen:

Vooraf het artikel in "De Waarheid" van 27 Mei geeft een duidelijk richtsnoer aan CPN en EVC wat in deze te doen staat.

In de toekomst moet "de voorhoede" er voor zorgen, dat onder alle omstandigheden een strijdleiding tot stand komt bestaande uit "de beste, meest strijdbare en meest consequente arbeiders" (d.w.z. de communisten). Gebroken moet dus worden met de stakingsleiding "op federatieve grondslag", dus met de tactiek van de laatste tijd. Ook de opmerking, dat "de klassenstrijd nu eenmaal niet met fluwelen handschoenen kan worden gevoerd" wijst er op, dat de Partijleiding op sociaal-economisch terrein een meer radicaal optreden wenst.

In ieder geval staat vast, dat het artikel geschreven is door een in deze materie gezaghebbend CPN-er (zie hiervoren punt 7).

Ook het feit, dat "Werkend Nederland" van 31 Mei reeds met een geheel in dezelfde geest gestelde verhandeling verscheen, wijst op het belang, dat van partijwege gehecht wordt aan deze "lessen uit de stakingen".

Tot nu toe verschenen de meeste artikelen over het bedrijfswerk en op vakverenigingsgebied onder de initialen F.R. (verm. Frits REUTER). Het eerste artikel, dat aan het bedrijfswerk gewijd is, ná de benoeming van F. REUTER tot secretaris van de Plaatselijke Raad van de EVC te Amsterdam, is ongesigneerd.

VERTROUWELIJK

#### 4. HET NATIONAAL WERKLOZENCONGRES.

Hieraan is veel aandacht besteed. Na de in M.O. 3/1952 vermelde conferentie in Groningen zijn op 10 Mei ook in Winschoten, Enschede en 's-Hertogenbosch regionale bijeenkomsten gehouden, resp. van werkloze arbeiders uit de stocarton-, de textiel- en de sigarenindustrie. Hier werden o.m. delegaties samengesteld voor het op 24 Mei in de Houtrusthallen te Den Haag belegde congres.

Over het gehele land werd voorbereidende propaganda gevoerd, o.m. door verspreiding van vlugschriften en colportage met de "Nationale Werklozenkrant".

Wie betaalde? Uit talrijke plaatsen werd op steunlijsten geld ingezameld, om zoveel mogelijk werklozen de reis naar 's-Gravenhage mogelijk te maken. Hoewel deze acties niet zonder succes zijn gebleven, lijkt het waarschijnlijk dat dit congres belangrijke financiële offers heeft gevergd. Deelnemers uit Amsterdam en Haarlem ontvingen een zodanige tegemoetkoming, dat voor de reis en het entrée tezamen slechts f. 0.50 behoefde te worden betaald. Voor de bezoekers uit Leiden werden de reiskosten betaald door het Leids Werklozen-comité. Zaalhuur, geluidsinstallatie e.d. vergden f. 1900.-. De entr egelden (slechts f. 0.10 per persoon) kunnen daartegenover ten hoogste f. 200.- hebben opgebracht.

#### Teleurstellende opkomst:

Slechts 2000 personen bleken aanwezig ofschoon gerekend werd op ca. 4000 deelnemers. De Rotterdamse delegatie, volgens de opzet 800 man, was slechts 60 man sterk. Ook het aantal deelnemende Uniebondsleden bleef beneden de verwachting.

#### De sprekers:

Inleider was Peter BOERTIEN (26-8-'22), een in het Drentse veengebied op de voorgrond tredende EVC-er en voorzitter van de afdeling Hogeveen van de Bond van Land- en Zuivelarbeiders, (BLZ-EVC). De inhoud van zijn betoog en de door hem geformuleerde eisen toonden sterke overeenkomst met de EVC-plan-brochure "Werk-Woningen-Welvaart".

Een "landelijke contactcommissie" zou volgens zijn aankondiging worden ingesteld; deze zou de plaatselijke werklozencomit 's in eventuele moeilijkheden kunnen helpen.

Circa 35 discussianten kwamen aan het woord. Ter afwisseling sprak Berend BLOKZIJL, die opwekte tot eenheid van strijd.

#### Het succes:

Ondanks teleurstellende opkomst is toch de door Blokzijl in Februari j.l. aangekondigde "Nationale Volksbeweging, met

als kern de werklozen-comité's" een heel eind gevorderd, getuige deze landelijke manifestatie. "De Waarheid" noemde dit congres "het startschot voor massale actie".

Verwacht moet worden, dat consolidatie-pogingen niet achterwege zullen blijven.

-----

#### HOOFDSTUK IV - ANDERE STROMINGEN.

##### Wrijving tussen door Vrije Socialisten beheerde Fondsen tot steun aan Dienstweigeraars.

Reeds lange tijd bestaat het "Fonds voor Slachtoffers van Principieel en Daadwerkelijk Anti-Militairisme", beheerd door het Landelijk Werkcomité van Vrije Socialistische groepen. Op brede basis werkend, geeft dit fonds voorlichting en helpt mensen van verschillende richting, ook hen, die zich beroepen op de Dienstplichtwet, hetzij uit godsdienstige of andere overwegingen.

Vooraf de Haagse Vrije Socialisten hebben zich nimmer kunnen verenigen met deze werkwijze. Zij zijn nl. van mening, dat voor een anarchist uit hoofde van beginsel een beroep op een wet niet oirbaar is, zomin als het inroepen van de hulp van een advocaat, die er h.i. op uit is aan de Wetten en aan de Staat te verdienen.

Over dit verschil van inzicht verschenen artikelen in de "Vrije Socialist". Tenslotte richtten de Haagse Vrije Socialisten een eigen steunfonds op, het zgn. "Landelijk Steunen Propagandafonds voor militaire dienst- en arbeidsweigeren", dat slechts aan anarchistische dienstweigeraars steun verleent.

Ook dit fonds heet weinig bevredigend te werken. De Rotterdamse anarchisten op hun beurt stonden afwijzend tegenover het standpunt van de Haagse geestverwanten. Het meningsverschil spitste zich zó toe, dat de groep Den Haag van de Vrije Socialisten Vereniging zich uiteindelijk geheel heeft teruggetrokken uit het in de aanvang genoemde fonds.

Het voornemen bestond de gehele kwestie te behandelen op het eerstvolgend congres van het hiervoren genoemde Landelijk Werkcomité. Men wilde trachten de beide partijen tot elkander te brengen om daardoor weer te komen tot één anarchistisch steunfonds. Voor zover bekend, zijn tot dusver de tegenstellingen nog niet opgeheven.

##### Jehova's Getuigen.

Verliepen de bijeenkomsten en theocratische zônevergaderingen van de Jehova's Getuigen tot nu toe over het algemeen rustig, in de laatste tijd is daarin verandering ingetreden.

Reeds lange tijd gingen de sprekers van de Jehova's Ge-

tuigen in hun redevoeringen heftig te keer tegen de voorgangers van de protestant-christelijke kerken en tegen de rooms-katholieke geestelijkheid. Vooral deze laatste moest het ontgelden. Heftig werd de priesters verweten, dat "zij nog steeds de wapenen zegenen, waarmede de oorlogen worden gevoerd", dat zij "slechts werken voor het behoud van hun baantje en voor vergroting van hun bezit", enz. Vooral in het Zuiden des lands nam de activiteit van de Jehova's Getuigen toe en uitte zich ook op andere wijze.

In Venlo kwam het volgens berichten in de pers tot een conflict. Inwoners sneden de lichtleiding naar een tent, waar deze sekte bijeenkwam door en hielden demonstraties tegen de vergaderden.

Dit gebeurde heeft tot velerlei commentaar aanleiding gegeven. Ook enkele katholieke streekbladen gingen dit geval te ver. In de niet-katholieke pers werd dit optreden strijdig geacht met de bij de Grondwet gewaarborgde vrijheid van godsdienst. In een eerder geval is met een beroep op dit grondrecht succes behaald.

Te Deventer was enige tijd geleden tegen enige colporteurs van Jehova's Getuigen proces-verbaal opgemaakt wegens het mondeling aanprijzen van hun lectuur, hetgeen bij gemeentelijke verordening verboden bleek. Op 10 Juni 1952 heeft de Hoge Raad echter beslist, dat de genoemde passage in de politieverordening onverbindend moet worden geacht, als zijnde in strijd met artikel 7 van de Grondwet.

Het was echter ook in Venlo dat een evangeliste blijkbaar over de schreef ging door zich beledigend uit te laten over H.M. de Koningin. Zij werd terzake aangehouden en voor de officier van Justitie geleid.

In Venlo beijverde zich ook een gerepatrieerde oorlogsvrijwilliger met propaganda voor deze sekte onder uit Indië teruggekeerde militairen.

Voorzover deze incidenten al niet tot nieuw commentaar aanleiding mochten geven in de pers bij gelegenheid van eventuele justitiële behandeling van zaken, zullen zij naar verwachting mag worden wel naar voren worden gebracht op het grote congres van Jehova's Getuigen dat in September a.s. in het R.A.I.-gebouw te Amsterdam zal worden gehouden.

#### Stichting "Oud Politieke Delinquenten" (St.O.P.D.)

Van het reeds enige maanden geleden door de St. O.P.D. aangekondigde "Mededelingenblad" is-gedateerd Juni 1952- het eerste nummer verschenen, ingeleid door de Stichtingsvoorzitter Mr J.A. Wolthuis.

Door middel van dit blad wil de Stichting, aldus dit inleidend artikel, wijzen "op het deerniswekkend lot van de meer

VERTROUWELIJK

dan duizend kameraden, waaronder veertig vrouwen, die nog in gevangenschappen verkommeren" en voorts getuigenis afleggen "van de jammerlijke toestand, waarin de van alles beroofde oud-politieke-delinquenten thans nog verkeren".

In een ongesigneerd hoofdartikel "Het Spook der politiek" (mogelijk eveneens van de hand van Wolthuis) wordt betoogd, dat velen in de Stichting een spookbeeld zullen zien. Allereerst de tegenstanders, die de politieke delinquenten "verpletterd, uitgeroeid of toch op zijn minst verstrooid of voor goed verlamd" achtten en die nu als een spookbeeld op zien doemen de St. O.P.D., die er naar streeft "het onrecht aan te klagen en de vrijheid en de rechten weer op te eisen."

De tweede categorie, voor wie de St. O.P.D. een spookbeeld moet betekenen zijn de "heropgevoeden", de in de schoot der democratie teruggekeerde "verdoolden", die niet meer op of om durven te zien en die zich als politiek delinquent steeds nagewezen en gebrandmerkt voelen. Deze groep van oud-politieke delinquenten heeft de tegenslagen en de loutering niet kunnen doorstaan; zij hadden te weinig ruggegraat en zijn in elkaar gezakt. Zij schuwen alle verdere activiteit en worden "al bleek, als ze menen, dat men hen persoonlijk nog met het begrip 'politiek' in verband wil brengen".

Na een uiteenzetting, dat ook de voormalige politieke delinquenten, op grond van de door de Verenigde Naties aangenomen Universele Verklaring van de Rechten van de Mens het recht moet worden toegekend om aan politiek te doen, verklaart de schrijver, dat de Stichting zich niet met politiek zal bemoeien. "Dit", aldus het artikel, "ter geruststelling van de lezers".

Niets met politiek heeft, naar het inzicht van de steller van het artikel, te maken: het voeren van een actie tot het verkrijgen van amnestie voor alle politieke gevangenen en het voeren van besprekingen met de regering in Bonn over pensioenen voor "onze" invaliden. Zelfs wordt het verantwoord geacht, de politieke delinquenten, die nog in het bezit zijn van het actief kiesrecht de raad te geven bij de verkiezingen te stemmen op prof. Russel. Deze raad wordt gegeven, niet omdat het programma van diens partij zo aantrekkelijk wordt geacht, maar om de persoon van prof. Russel, "die in de donkerste tijd van ons leven, toen een ieder buiten onze kleine kring ons trapte en spuwde in alle openbaarheid is opgekomen tegen het grote onrecht, dat door hoog en laag aan ons werd bedreven".

Het blijkt, dat de St. O.P.D. over een Vermisten-, Zoeken Hulpdienst beschikt, die er aan wil medewerken zekerheid te verkrijgen omtrent het lot van de ruim 2800, nog als vermist opgegeven Nederlanders, die in Duitse krijgsdienst zijn geweest.

Voorts heeft de St. O.P.D. een Afdeling "Invaliden en nagelaten betrekkingen", die zich tot taak stelt sociale en culturele steun te verlenen aan ex-politieke delinquenten

VERTROUWELIJK

en hun nagelaten betrekkingen.

Als ingezonden mededeling komt in het Mededelingenblad een oproep voor van het Comité Dodenherdenking 1952 om op een nog nader vast te stellen datum allen te herdenken, "die in de strijd voor een verenigd Europa zijn gevallen", ook hen, "die na de capitulatie zijn geëxecuteerd".

-----

### HOOFDSTUK V - INDONESIË.

De in vorige maandoverzichten gesignaleerde vertoningen van communistische films over de zgn. bevrijding van China hebben zich herhaald. De "Panitera Peladjar dan Pemuda Indonesia" (P.P.P.I.) en de "Perhimpunan Indonesia" (P.I.) traden als organisatoren op. Bovendien liet het A.N.J.V. te Amsterdam ter gelegenheid van het Jeugd-Pinksterfestival de films "Zon over China" en "Bevrijding van het Chinese Volk" projecteren.

Enkele door beide eerstgenoemde organisaties te 's-Gravenhage georganiseerde samenkomsten van dien aard in besloten kring ten huize van een bekende Indonesische communist, werden bijgewoond door verscheidene Indonesiërs en enkele Indo-Chinezen, die daartoe mondeling waren uitgenodigd.

P.P.P.I. en P.I. werken geregeld nauw samen bij het voeren van communistische propaganda.

De "Perhimpunan Indonesia", wier orgaan "Indonesia Merdeka" o.a. regelmatig aandacht schenkt aan de communistische vakbeweging, heeft zich in het bijzonder ingelaten met de recente (sedert geëindigde) staking van Indonesische scheepelingen bij de Stoomvaartmaatschappij "Rotterdamse Lloyd". Zij werd door Indonesische communisten bewerkstelligd en door Nederlandse communisten gebruikt om er politieke munt uit te slaan. Voornamelijk heeft de E.V.C., en dan in het bijzonder nog de E.V.C.-propagandist SUDIRDJO, activiteit in deze ontwikkeld. Ook de onlangs opgerichte "Persatuan Peladjar Indonesia" (in de plaats gekomen van de Rupi) liet zich met deze staking in. (Hierbij zij opgemerkt, dat Indonesische communisten kennelijk op deze vereniging invloed uitoefenen.)

Vorengenoemde SUDIRDJO is thans ook adviseur van de onlangs te Amsterdam opgericht "Kaoem Boeroeh" (Indonesische arbeidersgroep). Naar is medegedeeld heeft deze ten doel de noden der Indonesische arbeiders te lenigen. In het bestuur hebben o.a. zitting - met SUDIRDJO - de secretaris van de "Perhimpunan Indonesia" en een Ambonnese vrouw, met name BEURSMA, weduwe van een KNIL.-militair, die in 1926 heeft deelgenomen aan communistische stakingen op Java en deswege met rood paspoort uit het Indische leger werd verwijderd.

Hoofdstuk VI overzicht stakingen Mei 1952 zie blz. 21

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging Vakbonden	Resultaat	V o l g n o
Machinefabriek Van Opstal te Breda.	Het niet verlenen van een vrije dag op de Nationale Feestdag op 5 Mei 1952.	De K.A.B. trachtte te bemiddelen.	Er werd geen resultaat bereikt.	1
Iedikanten-fabriek NV Tellingen te Amsterdam.	Invoering van een nieuw tariefstelsel.	De Uniebonden trachtten te bemiddelen.	Geen resultaat.	2
Machinefabriek van BRINK te Rotterdam.	De stakers eisten 3% in plaats van 2% van de winstuitkering.	Geen.	Geen.	3
Bioscoopconcern "Holland-Film" te Amsterdam.	De directie ging over tot het toepassen van de CAO voor het Schoonmaakbedrijf, hetgeen voor de werkers een loonsverlaging inhield.	ANBT-EVC stookte.	De directie zegde toe overleg te zullen plegen met het college van Rijksbemiddelaars.	4
Vredestein's Rubberfabrieken te Enschede.	Wijzigingen in uitbetalingen van fietsengeld, wijzigingen in ziekte en ongevallenregeling, wijzigingen in werktijdregeling.	Uniebonden bemiddelden.	Over de werktijdregeling werd een compromis bereikt.	5
Kon.Rott.Lloyd te Rotterdam.	Indonesische scheepelingen eisten verhoging van de gratificatie (zgn. Iebaranuitkering).	Communistische Indonesische vakorganisatie SBPP, aangesloten bij de Sobsi, stookte.	Aan de eis van de stakers werd gedeeltelijk tegemoet gekomen.	6

